

‘Geiten zijn geen echte grazers’

Henk ten Have

Biologische melkgeitenhouders zijn verplicht hun geiten te weiden in het weideseizoen.

Weiden van geiten is niet makkelijk en heeft voor- en nadelen. De redactie van Geitenhouderij vroeg aan biologische melkgeitenhouders Jan en Aafke van Tilburg uit Oude-Tonge hoe zij weidegang inpassen in hun bedrijf en tegen welke problemen ze aanlopen.

Alle geiten moeten altijd vrije toegang hebben tot weidegrond als de weers-, bodem- en gezondheidsomstandigheden dat toelaten. De veebezetting in de wei moet zo laag zijn dat geen overbegrazing of verdrassing optreden.’ Dat staat in de Skal-voorschriften voor de biologische geitenhouderij. De meeste biologische geitenhouders hielden zich hier al aan, maar een aantal had alleen een verharde uitloop. Dat is vanaf 2010 niet meer toegestaan. “Je mag wel een verharde uitloop hebben, maar de geiten moeten óók weidegang

hebben”, licht een medewerker van Skat toe. Een harde begin- en einddatum van het weideseizoen zijn er niet. Het komt erop neer dat de meeste biologische geiten tussen half mei en oktober weidegang krijgen. De afgelopen jaren zijn er diverse onderzoeken gedaan naar weidegang van geiten. Het weiden van geiten is namelijk niet makkelijk. Zo zijn er de maagdarmpwormen die voor problemen kunnen zorgen. Chemische wormmiddelen mogen in de biologische geitenhouderij niet preventief worden ingezet. “Serieus weiden zonder ontwormen valt niet mee”, zegt Jan van Tilburg, sinds 1996 biologische geitenhouder en akkerbouwer in het Zuid-Hollandse Oude-Tonge. Hij en zijn vrouw Aafke houden 650 melkgeiten en ze hebben altijd weidegang toegepast. Om problemen met maagdarmpwormen te voorkomen, lopen hun geiten maximaal veertien dagen in hetzelfde stuk grasland en komen ze daar twee tot drie keer per jaar terug. Tussendoor wordt er altijd gemaaid. Volgens Jan kun je het best de geiten drie maanden weghouden van een weide waar ze hebben gelopen, maar lukt dat eigenlijk niemand; de meeste biologische geitenhouders hebben een te kleine huiskavel. Jan en Aafke hebben 40 hectare grond in gebruik, waarvan ruim de helft grasland is. Het aandeel gras zal in de komende jaren groter worden om nog meer uit de weidegang te halen. Ze beginnen in april met weiden, althans als de omstandigheden dat toelaten. De melkgeiten lopen dan in één groep. Met stripgrazen krijgen de dieren er elke dag, afhankelijk van de graslengte, 0,25 tot 0,30 hectare vers grasland bij. Na tien tot twaalf dagen hebben ze een hectare of vier tot hun beschikking en wordt de achterste draad opgeschoven. Het stripgrazen zorgt voor extra werk: per-

Foto: Familie Van Tilburg

De geiten van Jan en Aafke van Tilburg willen graag de wei in.

Foto: Henk ten Have

Jan van Tilburg tussen zijn geiten.

dag is Jan er een halfuur aan kwijt. Verweiden naar een nieuw perceel kost hem 1,5 tot 2 uur. Ook in het ophalen van de geiten en het controleren van de afrastering gaat tijd zitten. De arbeid voor beweiding is dan ook, net als maagdarmpwormen, een van de knelpunten van de biologische melkgeitenhouderij.

Geen echte grazers

Een ander aandachtspunt is de drogestofopname uit de wei. Jan: “Melkgeiten kunnen maximaal maar de helft van wat ze nodig hebben aan voer uit de wei halen. Op de meeste bedrijven is het veel minder: 0,2 tot 1,5 kg droge stof per dag. Geiten zijn namelijk geen echte grazers – ze grazen vooral ‘s ochtends en aan het eind van de middag, in de tussentijd halen ze weinig uit de wei – en hebben een redelijke krachtvoerbehoefte.” De familie Van Tilburg voert haar geiten in het weideseizoen in de stal bij met een beetje kuilgras, krachtvoer en ‘s avonds krijgen ze vers gras. Het weiden, stalvoederen en inkuilen vraagt om een goede graslandplanning. “Het inkuilen staat in dienst van de weidegang, zodat we altijd mooi weidegras hebben en vers gras voor op stal”, aldus Jan.

Productie sturen

Jan en Aafke vinden het het makkelijkst om hun melkgeiten in het weideseizoen in één groep te houden. Maar sturen op productie is dan moeilijk. Dat kan nu enigszins door krachtvoer te geven in de melkstal. Met een individueel voersysteem is één productie-

groep wel het handigst, volgens Jan. En zo’n systeem komt er in augustus, tezamen met een nieuwe melkstal met dierherkenning en melkmetering. Daarvoor wordt een nieuw stuk bij de huidige stal aangebouwd. Ook andere biologische geitenhouders kijken hoe ze hun dieren, na het weiden, in de stal in groepen of individueel krachtvoer kunnen verstrekken. Naast individuele krachtvoersystemen zijn selectiepoorten een mogelijkheid. Daarmee gaat komende zomer waarschijnlijk een proef lopen, vertelt Jan. Met de selectiepoorten kunnen geiten na het melken in groepen worden gesplitst. Voor de proef is geld beschikbaar gesteld door belangenvereniging De Groene Geit waarbij zo’n veertig biologische geitenhouders zijn aangesloten.

Voordelen

Volgens Jan en Aafke van Tilburg zien veel biologische geitenhouders de verplichte weidegang als een bezwaar, maar gaan steeds meer er ook de meerwaarde van inzien. Ook Jan en Aafke zelf ervaren voordelen. Zo is de melkproductie volgens hen hoger dankzij de weidegang. Die ligt op 970 kg per geit per jaar. Daarnaast zorgen de beweging en buitenlucht voor gezonde dieren. Van vervetting hebben ze geen last. “Dat komt de levensduur van de geiten ten goede”, aldus Jan. Geiten in de wei draagt ook bij aan een goed imago van de biologische geitenhouderij. Het kan een stimulans zijn voor de consumptie van biologische geitenmelk(producten).

Strak beweidingsregime

De biologische geitensector heeft het afgelopen jaar met name problemen gehad met de bloedzuigende worm *Haemonchus*, die als tropische worm onder de warme en vochtige omstandigheden goed gedijde, meldt Nick van Eekeren van het Louis Bolk Instituut.

In de strategie die tot op heden wordt ingezet om problemen met maagdarmpwormen te voorkomen, speelt preventie via het beweidingsregime een belangrijke rol:

- Niet te vroeg naar buiten (na eerste snede);
- Preventief beweiden (2-3 weken in een perceel en niet eerder terug dan na 12 weken);
- Monitoring van besmetting eind juli/augustus;
- Bij infectie behandelen in droogstand.

Om er bij een besmetting vroeg bij te zijn, is het het best om van geiten die het minst in conditie zijn een mestmonster te nemen en dat te laten onderzoeken, aldus Van Eekeren.